

Joan Clapera Mayà va néixer a Olot l'any 1929. Va estudiar a l'escola pública de la població i als catorze anys entrà d'aprenent al taller d'imatgeria religiosa El Arte Cristiano, i paral·lelament assistia a classes de l'Escola de Belles Arts de la seva ciutat nadiua, seguint, d'aquesta forma, els passos de molts altres artistes locals. Fins als quaranta-un anys treia temps d'on podia per pintar, un cop finalitzat el seu horari laboral, però el 1970 va prendre la decisió de deixar el taller d'imatgeria religiosa i dedicar-se plenament a la pintura, cosa que ha fet ininterrompudament fins als nostres dies.

Joan Clapera Mayà,

un innovador del paisatge

JOAN SALA > TEXT

S. COMALAT > FOTOS

La seva temàtica preferida han estat sempre els elements de la vida de pagès, activitat amb la qual se sent molt vinculat, encara que sigui sentimentalment parlant, ja que mai no l'ha exercit. En la seva biografia fa constar de forma clara que és «de família pagesa», i dona dades d'on van néixer els avis i els pares, tots en pobles garrotxins, on ell passava temporades durant la infància, sobretot al Mallol, al mig de la plana d'en Bas. Recorda que ja de ben petit es va enamorar tant de l'entorn que veia a la vall, dels arbres i les muntanyes, com -i potser especialment- dels pallers. Contemplava, embadalit, aquests monuments efímers que anualment feien els pagesos, i veia com els anaven canviant de forma, especialment a l'hivern, quan els tallaven

per un costat i per l'altre, fins a modelar una autèntica obra d'art abstracta, amb un seguit de plans anàrquics que configuraven una escultura de grans dimensions. Aquests records llunyans han estat un referent constant en la seva plàstica posterior.

Però a més dels pallers també li han agradat els espantaocells, els esclops, els insectes, molts dels elements del seu contacte directe i constant amb la naturalesa.

Mai no ha estat un pintor pleinairista, però sempre ha observat conscientment la natura. Ens explica la seva afeció a l'excursionisme, que l'ha portat a trepitjar molts racons d'aquesta terra. Quan anava per aquests mons de Déu portava dins de la motxilla un bloc i un llapis i, a vegades, prenia no-

Paller.

Oli sobre tela. 71 x 60 cm. 2008.

tes del que li interessava, no per fer-ne després una tela a l'estudi, sinó per deixar apuntat gràficament, de manera sovint informal, un arabesc que en aquell moment el captivava.

La seva pintura –a banda del període inicial– és una reinterpretació personal de la realitat, i per tant, més que la mateixa realitat, per a l'artista és més important el record que en queda, ja que és el que li dona la llibertat necessària per poder manipular la realitat sense menester el referent concret.

En la trajectòria humana de Clapera Mayà hi ha un esdeveniment clau: la creació, el 1955, del Cràter d'Art, un «cercle d'artistes en eterna discussió», com s'autoanomenaven. Llavors ell tenia vint-i-sis anys. El Cràter era un espai on tothom tenia la porta oberta per

La seva temàtica preferida han estat sempre els elements de la vida de pagès, activitat amb la qual se sent molt vinculat

parlar d'art, per penjar les seves creacions i veure i comentar les dels companys, per conèixer el que es feia fora dels límits locals, per discutir propostes... Per estar en «eterna discussió».

L'ànima del grup era el polifacètic Josep Maria Mir Mas de Xexàs, un crí-

tic d'art de la premsa local, a més de pintor i escriptor, el que ara en diríem un activista cultural. El Cràter resultava una alenada d'aire fresc i net enmig d'un ambient encotillat pels rigors del nacionalsindicalisme –parlem de mitjan dècada dels cinquanta–, que dictava normes per a tot, fins i tot estètiques, per confeccionar una pretesa creativitat. Quin contrasentit!

Pel Cràter d'Art hi van passar els pintors i escultors més inquietos de la població –no podia ser d'altra manera–, que, lluny dels tòpics, sempre van existir al costat dels afins a l'estètica oficial, tot i que sovint no s'han tingut en compte.

Un d'aquests joves era Joan Clapera Mayà, que, com els altres assidus components del Cràter, estaven en

Pallers i volcà.

Oli sobre tela. 40 x 32 cm. 20/7/1994.

una ona molt allunyada del paisatge amb arrels realistes i costumistes. Va abandonar aviat el camí que li havien traçat des de l'Escola de Belles Arts per treballar amb els elements que formen el paisatge, el que ell entén que és l'esperit del paisatge.

És en aquesta tessitura innovadora que hem de situar l'interès del pintor per una estètica propera a la pintura manxega, que, ens comenta, fa un ús valent del color i emprà uns formats de dimensions considerablement grans.

Sembla que el seu primer descobriment d'aquesta estètica va ser un viatge al centre de la península en què va visitar el museu de Montilla del Palancar, que el va entusiasmar. Va donar moltes voltes a aquell tipus de pintura que havia vist, i va traslladar a una òptica olotina els colors d'Ortega Muñoz, Vaquero Turcio, Benjamín Palencia i altres. Tot i

De ben petit es va enamorar dels pallers, uns monuments efímers que acabaven convertint-se en escultures abstractes

que cal insistir en el que he afirmat: va saber interpretar el paisatge garrotxí a partir de la influència expressionista castellana de la nova figuració.

Ha pintat poques vegades figures i ha fet pocs bodegons. El paisatge, o millor encara, alguns elements del paisatge, ha estat el que l'ha atret i el que ha mostrat a les exposicions on ha par-

ticipat, en moltes ciutats del país i de fora, primerament col·lectives i després individuals. Comenta que a vegades sentia que els visitants de les sales es preguntaven, estranyats, si aquella pintura era feta per un olotí, el que posa de manifest fins a quin punt s'ha identificat aquesta plàstica amb una determinada estètica, tot i no ser ni majoritària ni tampoc la més interessant.

La tècnica que més ha emprat ha estat l'oli, però són de gran interès els seus dibuixos i les seves aques, en diverses tècniques seques i a l'aigua, a vegades plenes d'imatges, amb un espantant *horror vacui*, on apareixen aquells apunts que anava prenent aquí i allà, tots estretament relacionats amb el seu entorn proper, i de manera especial amb els pallers, un tema recurrent.

També ha agafat espadenyas, es-clops o altres utensilis de la vida de pa-

Paleta i espadenya.

Fusta, espadenya i oli. 40 x 30 x 2 cm. 1993-94.

gès i els ha convertit en escultures, pintant-hi a sobre els elements que surten en les composicions bidimensionals.

Els amants de la seva obra han estat un segment molt concret del públic, gens tradicional, que ha continuat fidel al seu costat, que ha vist i celebrat com la seva pintura evolucionava i que li ha donat ànims per continuar treballant. Tot i que recorda que en algunes èpoques va viure autèntiques penúries econòmiques, això mai el va distreure de seguir el camí que creia que havia de seguir.

Ara ven poc, voluntàriament, ja que de compradors no n'hi falten. No li interessa despendre's dels quadres, preferix quedar-se la seva producció, que és molta, com hem tingut ocasió de veure en el seu estudi, on hi ha apilades moltes teles de períodes diferents. Ens n'ha fet una petita selecció, que és la que es reproduïx en aquestes pàgines.

Deien que la seva pintura no semblava d'un olotí, el que evidencia fins a quin punt s'ha identificat aquesta plàstica amb una determinada estètica

L'estudi de Clapera Mayà és el seu *sancta sanctorum*, on ha passat mitja vida, pintant i escoltant música, sobretot òpera, que és la seva debilitat. Escolta Verdi, Puccini, Beethoven,

Mozart, Haydn, Rossini... Les notes musicals l'ajuden a crear, i li fan companyia.

Continua treballant diàriament unes quantes hores. Ara l'artrosi no li permet fer les excursions d'abans, i troba en el seu taller el refugi, el *locus amoenus* perfecte. Camina diàriament pels volts de casa seva, un barri perifèric d'Olot, va a peu a l'estudi, al centre de la població, i contempla el paisatge, aquest entorn en permanent transformació.

Sempre ha estat un enamorat del paisatge olotí, i de la seva ciutat, una constant entre molts habitants d'aquesta població. Tant és així que des de fa una vintena d'anys sol signar «Clapera Mayà d'Olot». Tota una voluntat d'identificació.

Joan Sala Plana